

รายงานส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและควบคุม
โรคไข้เลือดออกในชุมชนพื้นที่เขตสวนหลวง

จัดทำโดย นางนันทนา ชาวยศ

ตำแหน่ง นักวิชาการสุขาภิบาลชำนาญการ
ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขตสวนหลวง

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๓๕
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณพ.ศ. ๒๕๖๒

คำนำ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) เรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชนพื้นที่เขตสวนหลวง เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๓๕ ของสถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานครประจำปีงบประมาณพ.ศ.๒๕๖๒ จัดทำขึ้นเพื่อหาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการรายงานข้อมูลผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในพื้นที่เขตสวนหลวง ให้เจ้าหน้าที่ควบคุมโรคสามารถเข้าควบคุมการระบาดของโรคในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็วและทันเวลาทำให้ลดจำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในพื้นที่เขตสวนหลวงลงได้

ข้าพเจ้าขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานครที่อำนวยความสะดวกตลอดหลักสูตรการอบรมในครั้งนี้ และขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้อำนวยการกองสารสนเทศภูมิศาสตร์ สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล(นายสุดใจ ยี่สุนแสง) ที่ได้ให้หลักคิดและสอนแนวทางในด้านวิชาการของการจัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคล(Individual Study) พร้อมทั้งชี้แนะในการดำเนินงาน จนทำให้รายงานฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจและผู้ที่ศึกษาค้นคว้าต่อไป

นางนันทนา ชวยศ

นักวิชาการสุขาภิบาลชำนาญการ

ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขตสวนหลวง

สารบัญ

	หน้า
หลักการและเหตุผล	๑
วัตถุประสงค์	๒
เป้าหมาย	๒
ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงานฯ	๓
กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	๘
ระยะเวลาดำเนินการ	๑๑
งบประมาณ	๑๒
แนวทางการติดตามและประเมินผล	๑๒
ข้อเสนอแนะ	๑๓
บรรณานุกรม	๑๔
ภาคผนวก	๑๕

๑. ชื่อเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชนพื้นที่เขตสวนหลวง

๒. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันโรคไข้เลือดออกเป็นโรคติดต่อที่สำคัญและกลายเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญสำหรับกรุงเทพมหานคร ซึ่งสถานการณ์การระบาดของโรคไข้เลือดออกในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันที่ ๗ มกราคม - ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๑ สำนักงานมาย กรุงเทพมหานคร ได้รับรายงานเฝ้าระวังโรคจากสถานพยาบาลภาครัฐ และเอกชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีผู้ป่วยสะสมของกรุงเทพมหานคร จำนวน ๘,๕๑๗ ราย มีผู้เสียชีวิตด้วยโรคไข้เลือดออก จำนวน ๑๐ ราย อัตราป่วยตามกลุ่มอายุที่พบสูงสุดในกรุงเทพมหานคร ลำดับแรก คือกลุ่มอายุ ๑๐ - ๑๔ ปี ลำดับที่ ๒ กลุ่มอายุ ๕ - ๙ ปี ลำดับที่ ๓ กลุ่มอายุ ๑๕ - ๒๔ ปี สถานการณ์ผู้ป่วยไข้เลือดออกในพื้นที่เขตสวนหลวง ตั้งแต่วันที่ ๗ มกราคม - ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๑ มีผู้ป่วยสะสมจำนวน ๒๖๑ ราย ไม่มีผู้เสียชีวิตด้วยโรคไข้เลือดออก มีจำนวนผู้ป่วยอยู่ในลำดับที่ ๗ ของกรุงเทพมหานคร

จากระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคติดต่อในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่าการรายงานโรคไข้เลือดออกจากสถานพยาบาลมาที่กองควบคุมโรคติดต่อ สำนักงานมาย ชำกว่ามาตรฐานที่กำหนด และข้อมูลบางส่วนยังขาดความครบถ้วนถูกต้อง ทำให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมป้องกันโรคในพื้นที่ทราบข้อมูลล่าช้า ติดตามผู้ป่วยไม่พบ ไม่สามารถควบคุมโรคได้ทันเหตุการณ์ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบเฝ้าระวังโรคไข้เลือดออกเพื่อให้การรายงานข้อมูลผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกมีความครบถ้วน ถูกต้องและทันเวลา และต้องมีการพัฒนาภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมดำเนินการการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ได้แก่ ผู้นำชุมชนในพื้นที่ที่เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยการรายงานข้อมูลผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในชุมชนมายังเจ้าหน้าที่ควบคุมป้องกันโรคในพื้นที่ได้โดยตรง เป็นการเพิ่มความรวดเร็วในการรายงานข้อมูลผู้ป่วยและเพิ่มช่องทางแก่ผู้นำชุมชนในการแจ้งข้อมูลผู้ป่วยให้แก่เจ้าหน้าที่ รวมถึงให้ความร่วมมือในการปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมไม่ให้เอื้อต่อการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายร่วมวางแผนและกำหนดแนวทางในการดำเนินงานให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพสูงสุด

การใช้โทรศัพท์ติดต่อสื่อสารผ่าน Social Medea ต่างๆ ในปัจจุบัน เริ่มมีบทบาทสำคัญในการติดต่อสื่อสารของผู้คนในปัจจุบันและอนาคต สามารถสร้างการติดต่อในลักษณะกลุ่มเครือข่ายได้ง่าย เช่น Line Facebook Wechat เป็นต้น ทำให้การแจ้งข่าวสารต่างๆทำได้สะดวกรวดเร็วและเฉพาะเจาะจงกับผู้รับข้อมูลข่าวสารนั้นได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการนำเอา Social Medea มาใช้ในการช่วยงานด้านสาธารณสุขจะสามารถช่วยให้การควบคุมการแพร่ระบาดของโรคเป็นไปด้วยความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยทีมควบคุมโรค (SRRT) สามารถเข้าดำเนินการควบคุมโรคโดยการฉีดพ่นหมอกควันได้ทันเวลาภายใน ๒๔ ชั่วโมง หลังจากที่ได้รับแจ้งว่ามีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกขึ้นในพื้นที่พร้อมทั้งดำเนินการสำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย

รอบๆบริเวณบ้านผู้ป่วย และสอบสวนโรคเพื่อค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมบริเวณใกล้เคียงโดยศูนย์บริการสาธารณสุขในพื้นที่ ซึ่งการควบคุมโรคเป็นไปตามหลักระบาดวิทยากลุ่มไลน์ เป็นอีกหนึ่งช่องทางที่มีการใช้งานแพร่หลายในประเทศไทย การสร้างกลุ่มไลน์เป็นเครือข่ายในการแจ้งข่าวสารหรือรายงานผู้ป่วยไข้เลือดออกจะเป็นเครื่องช่วยให้การควบคุมโรคไข้เลือดออกเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มเป็นประชาชนในชุมชน เจ้าหน้าที่สถานพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชน โรงเรียน บุคลากรของวัดในพื้นที่ พนักงานสถานประกอบการโรงงาน หรือผู้พักอาศัยในคอนโดมิเนียม หอพัก หรือพาร์ทเมนท์ต่างๆ ครอบคลุมพื้นที่เขตก็จะทำให้สามารถรายงานการเกิดโรคระบาดได้รวดเร็วยิ่งขึ้น และเป็นผลดีต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงานในการดูแลประชาชนอีกทางหนึ่งด้วย

โครงการการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชนพื้นที่เขตสวนหลวง โดยการสร้างเครือข่ายในการดำเนินงานร่วมกับการใช้ช่องทางการติดต่อสื่อสารผ่านไลน์กลุ่มถือเป็นโครงการที่เพิ่มบทบาทให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขในพื้นที่เขต และเป็นโครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์พัฒนาของแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี ระยะที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ด้านที่ ๑ มหานครปลอดภัย มิติที่ ๑.๖ ปลอดภัยคนเมือง อาหารปลอดภัยเป้าหมายที่ ๑.๖.๒ โรคติดต่อที่สำคัญในเมืองได้รับการเฝ้าระวังและควบคุมไม่ให้ระบาดไปในวงกว้าง เป้าประสงค์ที่ ๑.๖.๒.๓ พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในการควบคุมพาหะนำโรคไข้เลือดออกและ เป้าประสงค์ที่ ๑.๖.๒.๔ พัฒนาระบบกลไกการเฝ้าระวังและควบคุมโรคไข้เลือดออก

๓. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่เขตสวนหลวง
๒. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรายงานข้อมูลผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในพื้นที่เขตสวนหลวงให้เจ้าหน้าที่ควบคุมโรคสามารถเข้าควบคุมการระบาดของโรคในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็วและทันเวลา
๓. เพื่อลดจำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในพื้นที่เขตสวนหลวง

๔. เป้าหมาย

๑. จัดตั้งภาคีเครือข่ายในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชนพื้นที่เขตสวนหลวง ประกอบด้วยผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่เขต โดยมีการประชุม จำนวน ๒ เดือน/๑ ครั้ง เพื่อแจ้งสถานการณ์ของโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเฝ้าระวังโรคไข้เลือดออก

๒. จัดตั้งกลุ่มเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยผ่านแอปพลิเคชันไลน์ โดยมีสมาชิกเครือข่ายป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อย่างน้อยชุมชนละ ๒ คน เจ้าหน้าที่เขตจำนวน ๒ คน และเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุขในพื้นที่ จำนวน ๒ คน เพื่อเพิ่มช่องทางในการรายงานข้อมูลผู้ป่วยให้แก่เจ้าหน้าที่ควบคุมโรค โดยไม่ต้องรอรายงานจากระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา

๓.ดำเนินการฉีดพ่นหมอกควันกำจัดยุง กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย และปรับสภาพ สุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมบริเวณบ้านผู้ป่วยภายใน ๒๔ ชั่วโมง หลังรับแจ้งจากเครือข่าย

๔.จำนวนผู้ป่วยใช้เลือดออกในพื้นที่เขตสวนหลวงลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐

๕.ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงาน

๕.๑ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ หรือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เป็นแนวคิดที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สภาพขององค์กรในปัจจุบัน โดยการค้นหาจุดแข็ง (Strengths : S) เพื่อเสริมสร้างการทำงานให้เข้มแข็งและจุดอ่อน (Weaknesses : W) ที่จะต้องดำเนินการปรับปรุง จากสภาพแวดล้อมภายในองค์กร และประเมินโอกาส (Opportunities : O) และอุปสรรค/ข้อจำกัด (Threats : T) จากสภาพแวดล้อมภายนอก โดยที่ปัจจัยภายนอกถือว่าเป็นปัจจัยที่ควบคุมได้ยาก หรือไม่สามารถควบคุมได้ เช่น การเมืองสภาพเศรษฐกิจกฎหมาย เทคโนโลยี เป็นต้น ส่วนปัจจัยภายในเป็นปัจจัยที่องค์กรสามารถควบคุมได้ เช่น บุคลากร งบประมาณ เป็นต้น เพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาตัดสินใจ กำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ แผนการดำเนินงานขององค์กร ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำหลัก SWOT Analysis มาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ที่มีผลต่อการดำเนินการควบคุมพาหะนำโรคใช้เลือดออกของสำนักงานเขตสวนหลวง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑.๑ จุดแข็งขององค์กร (S-Strength) สำนักงานเขตสวนหลวงมีผู้บริหารให้ความสำคัญในการดำเนินการควบคุมพาหะนำโรคใช้เลือดออก มีบุคลากรจากฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลที่มีความสามารถในการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคใช้เลือดออกโดยมีฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมให้การสนับสนุน บุคลากรประสานงานกับประธานชุมชนหากเกิดโรคใช้เลือดออกในชุมชน และฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะให้การสนับสนุนบุคลากรด้านการรักษาความสะอาดและปรับสภาพแวดล้อมบริเวณโดยรอบ บริเวณบ้านผู้ป่วยใช้เลือดออก นอกจากนั้นยังสามารถสร้างเครือข่าย คณะกรรมการ คณะทำงานในการป้องกันควบคุมโรคใช้เลือดออกร่วมกันปฏิบัติงาน

๑.๒ จุดอ่อนขององค์กร (W-Weakness)เจ้าหน้าที่ของฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล เขตสวนหลวง มีงานที่ต้องปฏิบัติหลายด้านเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านการป้องกันและควบคุมโรคมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดการบูรณาการบริหารจัดการในการใช้ทรัพยากรการประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อต่างๆ ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอเข้าไม่ถึงประชาชน และขาดงบประมาณในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค

๑.๓ โอกาสทางสภาพแวดล้อม (O-Opportunities) ในปัจจุบันการใช้โทรศัพท์ติดต่อสื่อสารผ่าน Social Media ต่างๆ เป็นที่นิยมและใช้กันอย่างสะดวกมากขึ้น สามารถสร้างการติดต่อในลักษณะกลุ่มเครือข่ายได้ง่าย เช่น Line Facebook Wechat เป็นต้น ทำให้การแจ้งข่าวสารต่างๆทำได้สะดวกรวดเร็ว สำนักงานเขตสวนหลวงมีภาคีเครือข่ายดำเนินการร่วมกัน เช่น ศูนย์บริการสาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุข

ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงานจากสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร เช่น บุคลากรกรณีเกิดการระบาดของโรคไข้เลือดออก ทราบเคลือบสารเคมีกำจัดลูกน้ำยุงลาย น้ำยาพ่นหมอกควัน เอกสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก เป็นต้น

๑.๔ อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (T-Threats) การรายงานโรคไข้เลือดออกจากสถานพยาบาล มาที่กองควบคุมโรคติดต่อ สำนักอนามัย ซ้ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด และข้อมูลบางส่วนยังขาดความครบถ้วน ถูกต้อง ทำให้สำนักงานเขตทราบข้อมูลล่าช้า จึงไม่สามารถควบคุมโรคได้ทันเหตุการณ์ อาสาสมัครสาธารณสุข ขาดความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานควบคุมพาหะโรคไข้เลือดออกขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนในพื้นที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการป้องกันโรคไข้เลือดออก

จากการวิเคราะห์ SWOT ผู้ศึกษามองว่าในการดำเนินการควบคุมพาหะนำโรคไข้เลือดออก ของสำนักงานเขตสวนหลวงผู้บริหารให้ความสำคัญในการดำเนินการควบคุมพาหะนำโรคไข้เลือดออก มีบุคลากรที่มีความสามารถในการเฝ้าระวังป้องกัน ควบคุมโรค อีกทั้งสามารถสร้างเครือข่าย คณะกรรมการ คณะทำงานในการร่วมกันปฏิบัติงาน โดยอาศัยโอกาสที่มีภาคีเครือข่ายดำเนินการดังกล่าวร่วมกัน และเทคโนโลยีในการสื่อสารที่ใช้กันอย่างแพร่หลายและสะดวกในปัจจุบัน รวมทั้งได้รับการสนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงานจากสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร อย่างไรก็ตามหากจะดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จ ควรส่งเสริมให้มีการบูรณาการบริหารจัดการในการใช้ทรัพยากร การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพและเข้าถึงประชาชน และในบางกิจกรรมควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ เช่น การปฏิบัติงานนอกเวลาราชการในการออกปฏิบัติงานในชุมชน ประกอบกับการส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายมีความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานควบคุมพาหะนำโรคไข้เลือดออก และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากประชาชน เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนต่อไป

๕.๒ แนวคิดวงจรการบริหารงานแบบ PDCA(Plan-Do- Check - Act) การทำงานโดยการคิด อย่างเป็นระบบซึ่งประกอบด้วย ๔ ขั้นตอนหลักๆดังนี้

P = Plan หมายถึงการวางแผนเป็นส่วนประกอบของวงจรที่มีความสำคัญเนื่องจากการวางแผนจะเป็นจุดเริ่มต้นของงานและเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานในส่วนอื่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนในวงจร Deming เป็นการหาองค์ประกอบของปัญหาโดยวิธีการระดมความคิด การเลือกปัญหา การหาสาเหตุของปัญหาการหาวิธีการแก้ปัญหาการจัดทำตารางการปฏิบัติงานและการกำหนดวิธีการ ตรวจสอบและประเมินผล

D = Do หมายถึงการปฏิบัติตามแผนเป็นการลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ในตารางการปฏิบัติงานโดยสมาชิกในทีมงานต้องมีความเข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นในการดำเนินงานตามแผนนั้นๆ

C = Check หมายถึงการตรวจสอบว่าเมื่อปฏิบัติงานตามแผนหรือการแก้ปัญหาตามแผนแล้วผลลัพธ์เป็นอย่างไรสภาพปัญหาได้รับการแก้ไขตรงตามเป้าหมายที่ตั้งใจหรือไม่ซึ่งการไม่ประสบผลสำเร็จอาจจะเกิดจากสาเหตุหลายประการเช่นไม่ปฏิบัติตามแผนความไม่เหมาะสมของแผนหรือการเลือกใช้เทคนิคที่ไม่เหมาะสมหากไม่เป็นไปตามแผนอาจจะต้องมีการปรับแผนใหม่แต่หากแผนนั้นใช้งานได้ก็ถือปฏิบัติต่อไป

A = Act หมายถึงการดำเนินการให้เหมาะสมเป็นการกระทำภายหลังที่กระบวนการ ๓ ขั้นตอนตามวงจรได้ดำเนินการเสร็จแล้วขั้นตอนนี้เป็นกรนำเอาผลจากขั้นการตรวจสอบ(C)มาดำเนินการให้เหมาะสมต่อไป

๕.๓ ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก

ไข้เลือดออก (Dengue hemorrhagic fever – DHF) เป็นโรคติดต่อซึ่งมีสาเหตุมาจากไวรัสเดงกี (Dengue virus) โดยมียุงลายบ้านเป็นพาหะนำโรค อาการของโรคนี้จะคล้ายคลึงกับโรคไข้หวัดในช่วงแรก (แต่มักจะไม่มีอาการคัดจมูกน้ำมูกไหล หรือไอมากอย่างผู้ป่วยที่เป็นไข้หวัด) จึงทำให้ผู้ป่วยเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ว่าตนเป็นเพียงโรคไข้หวัดและทำให้ไม่ได้รับการรักษาอย่างถูกต้องตั้งแต่แรก ส่วนอาการและความรุนแรงของโรคก็มีหลายระดับตั้งแต่ไม่มีอาการหรือมีอาการเล็กน้อยไปจนถึงเกิดภาวะช็อกซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เสียชีวิต(ความรุนแรงของการติดเชื้อขึ้นอยู่กับอายุ ภาวะภูมิคุ้มกัน และความรุนแรงของเชื้อไวรัส) โรคนี้เป็นโรคที่พบได้บ่อยมากโรคหนึ่ง มักพบการระบาดในช่วงฤดูฝนซึ่งเป็นช่วงที่มียุงลายชุกชุม

สาเหตุของโรคไข้เลือดออกเกิดจากเชื้อไวรัสเดงกี (Dengue virus) ซึ่งแบ่งออกได้เป็น ๔ สายพันธุ์ ได้แก่ ชนิด ๑, ๒, ๓ และ ๔ (DEN-๑, DEN-๒, DEN-๓, DEN-๔) โดยมียุงลายบ้าน (Aedes aegypti) ตัวเมียเป็นพาหะนำโรค กล่าวคือ ยุงลายตัวเมียจะกัดและดูดเลือดของผู้ป่วยที่เป็นโรคไข้เลือดออกก่อน (เชื้อไวรัสเดงกีในเลือดของผู้ป่วยจะเข้าไปฟักตัวและเพิ่มจำนวนในตัวยุงและเชื้อนี้สามารถมีชีวิตอยู่ในตัวยุงได้ตลอดอายุของยุง คือ ประมาณ ๑-๒ เดือน) แล้วจึงไปกัดคนที่อยู่ใกล้เคียงในรัศมีไม่เกิน ๔๐๐ เมตร ซึ่งจะเป็นการแพร่เชื้อไปให้คนอื่น ๆ ต่อไป ยุงชนิดนี้เป็นยุงที่ออกหากิน (กัดคน) ทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน (เดิมยุงลายนิยมออกหากินในเฉพาะเวลากลางวัน แต่ในระยะหลังพบว่ายุงลายมีการออกหากินในเวลากลางคืนด้วย) และชอบเพาะพันธุ์ตามแหล่งน้ำนิ่งในบริเวณบ้าน เช่น ตุ่มน้ำ โอ่งน้ำ แจกัน จานรองตู้กับข้าว กระจับปี่ ฝากระป๋อง ยางรถยนต์เก่า ๆ หลุมที่มีน้ำขัง เป็นต้น

การติดเชื้อไวรัสเดงกีมีอาการแสดงได้ ๓ แบบ คือ ไข้เดงกี (Dengue Fever – DF), ไข้เลือดออก หรือ ไข้เลือดออกเดงกี (Dengue hemorrhagic fever – DHF) และ ไข้เลือดออกเดงกีที่ช็อก (Dengue Shock Syndrome – DSS) โดยทั่วไปเมื่อได้รับเชื้อเดงกีเข้าไปครั้งแรก (สามารถติดเชื้อตั้งแต่อายุได้ ๖ เดือนขึ้นไป)

จะมีระยะฟักตัวของโรคจนเกิดอาการประมาณ ๓-๑๕ วัน (ส่วนมากคือ ๕-๗ วัน) ผู้ป่วยจะมีไข้สูงคล้ายไข้หวัดใหญ่อยู่ประมาณ ๕-๗ วัน และส่วนมากจะไม่มีอาการเลือดออก มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่อาจมีเลือดออกหรือมีอาการรุนแรง เรียกว่า“ไข้เดงกี” (Dengue fever – DF) ต่อมาถ้าผู้ป่วยได้รับเชื้อซ้ำอีก ซึ่งอาจจะเป็นเชื้อเดงกีชนิดเดิมหรือคนละชนิดกับที่ได้รับครั้งแรกก็ได้ ก็จะมีระยะฟักตัวของโรคลึ้นกว่าครั้งแรก และร่างกายจะเกิดปฏิกิริยาทำให้หลอดเลือดฝอยเปราะและเกล็ดเลือดต่ำ จึงทำให้พลาสมาหรือน้ำเลือดไหลซึมออกมาจากหลอดเลือด (ตรวจพบระดับฮีมาโตคริตสูง มีน้ำในโพรงเยื่อหุ้มปอดและช่องท้อง) และมีเลือดออกได้ง่าย เป็นเหตุให้เกิดภาวะช็อก

วิธีการรักษาโรคไข้เลือดออกในปัจจุบันยังไม่มียารักษาโรคไข้เลือดออกโดยตรง หากอาการไม่รุนแรงโรคนี้จะหายได้เอง ดังนั้น การรักษาจึงเป็นเพียงการรักษาไปตามอาการเป็นสำคัญ กล่าวคือ ให้อาบน้ำเช็ดตัว ให้ดื่มน้ำมากๆ เพื่อป้องกันภาวะช็อก และการรักษาภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น

- หากมีอาการไข้สูง โดยไม่มีอาการไอ เจ็บคอ หรือมีน้ำมูกไหลร่วมด้วย ควรไปพบแพทย์เพื่อปรึกษาและตรวจหาโรคไข้เลือดออก โดยเฉพาะหากพบในช่วงฤดูฝนหรือช่วงที่มีการระบาดของโรคไข้เลือดออก

วิธีป้องกันโรคไข้เลือดออก แม้ว่าในปัจจุบันกำลังมีการพัฒนาวัคซีนป้องกันการติดเชื้อไวรัสเดงกี แต่ก็ยังไม่มียาที่สามารถฆ่าเชื้อไวรัสชนิดนี้ได้ ดังนั้นวิธีป้องกันโรคไข้เลือดออกที่ดีที่สุด คือ การควบคุมยุงลายให้มีจำนวนลดลง ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

๑. ควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ของยุงลายและกำจัดยุงลายทั้งลูกน้ำและตัวเต็มวัย เช่น
 - เปลี่ยนน้ำในแจกันดอกไม้สัปดาห์ละ ๗ วัน จานรองขาตู้กับข้าวควรใส่น้ำเดือดลงไปทุก ๗ วัน หรือน้ำส้มสายชู หรือใส่เกลือแดง ลงในน้ำที่อยู่ในจานรองขาตู้ ปิดฝาตุ่มน้ำ โถงน้ำ ถังเก็บน้ำ แท็งก์น้ำ บ่อน้ำ กะละมัง หรือถ้าไม่มีฝาปิดและยังไม่ต้องการใช้ก็ควรวางคว่ำไว้ เพื่อป้องกันไม่ให้กลายเป็นที่วางไข่ของยุงลาย และควรหมั่นตรวจดูอยู่เสมอว่ามีลูกน้ำหรือไม่ล้างตุ่มน้ำ โถงน้ำทุก ๑๐ วัน
 - ปล่อยปลากินลูกน้ำ เช่น ปลาหางนกยูง ลงในภาชนะเก็บน้ำ เช่น โถง ตุ่ม หรือภาชนะละ ๒-๔ ตัว รวมถึงอ่างบัวและตู้ปลาที่ควรมีปลากินลูกน้ำด้วย เพื่อเป็นการช่วยควบคุมจำนวนลูกน้ำยุงลายไปด้วยอีกทางหนึ่ง
 - ใส่ทรายอะเบท (Abate) ชนิด ๑% ลงในตุ่มน้ำ โถงน้ำ และภาชนะกักเก็บน้ำทุกชนิด ในอัตราส่วน ๑๐ กรัม/น้ำ ๑๐๐ ลิตรและควรเติมใหม่ทุก ๒-๓ เดือน เป็นวิธีที่เหมาะสมกับภาชนะที่ไม่สามารถใส่ปลากินลูกน้ำได้ ส่วนน้ำที่ใส่ทรายอะเบทสามารถนำมาใช้ดื่มกินได้อย่างปลอดภัย
 - พ่นสารเคมีหรือยากันยุงเพื่อกำจัดยุงตัวเต็มวัย เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพสูง แต่มีราคาแพงและเป็นพิษต่อคนและสัตว์เลี้ยง จึงต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการฉีดพ่นและฉีดเฉพาะในยามที่จำเป็นเท่านั้น โดยควรเลือกฉีดในช่วงเวลาที่มีคนอยู่อาศัยน้อยที่สุดและฉีดพ่นลงในแหล่งที่คาดเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง เช่น ท่อระบายน้ำ กระจ่างต้นไม้ เป็นต้น

๒. หาวิธีป้องกันอย่าให้ยุงลายกัดทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน

- หากไม่สามารถนอนในมุ้งหรือนอนในห้องที่ติดมุ้งลวดได้ ควรใช้ยากันยุงชนิดทาผิว ซึ่งมีสารสำคัญที่สกัดจากธรรมชาติ เช่น น้ำมันตะไคร้หอม (Oil of citronella), น้ำมันยูคาลิปตัส (Oil of

eucalyptus) ซึ่งมีความปลอดภัยสูงกว่านำมาทาหรือหยดใส่ผิวน้ำใช้เป็นยากันยุง แต่ประสิทธิภาพจะดีกว่าดีท (DEET)

๓. ความรู้สุขศึกษาแก่ประชาชนเมื่อเข้าใจลัทธิคุณและร่วมกันรณรงค์ให้มีการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงไปพร้อม ๆ กันทั้งในบ้าน โรงเรียน และแหล่งชุมชนอย่างน้อยปีละ ๒-๓ ครั้ง และจะต้องทำพร้อมกันทั่วประเทศโดยการโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ จึงจะได้ผลต่อการควบคุมยุงลาย

๔. ผู้ปกครองของเด็กควรสงสัยไว้ก่อนว่า บุตรหลานที่มีอาการไข้สูงในช่วงฤดูฝนอาจเกิดจากโรคไข้เลือดออก และควรรีบพาบุตรหลานไปรับการตรวจรักษาโดยเร็ว

๕. เนื่องจากไข้เลือดออกเป็นโรคระบาดโดยมียุงเป็นตัวแพร่พันธุ์ ดังนั้นเมื่อมีคนในบ้านหรือข้างบ้านเป็นไข้เลือดออก ควรบอกคนในบ้านหรือข้างบ้านด้วยว่า มีไข้เลือดออก และควรแจ้งสาธารณสุขให้มาฉีดพ่นยาเพื่อฆ่ายุง

๕.๔ ความรู้เกี่ยวกับการส่งรายงานเฝ้าระวังโรคผ่านแบบรายงาน รง. ๕๐๖

ขั้นตอนการดำเนินงานด้านการเฝ้าระวังและควบคุมโรค

ภาพที่ ๑ ขั้นตอนการดำเนินงานด้านการเฝ้าระวังและควบคุมโรค

จากระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคติดต่อในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จะได้รับรายงานโรคไข้เลือดออกจากสถานพยาบาลทุกสังกัดและศูนย์บริการสาธารณสุขทุกแห่ง หากพบผู้ป่วยโรคติดต่อโดยรายงานตั้งแต่ผู้ป่วยที่สงสัย(Suspected case)มาที่กลุ่มงานระบาดวิทยากองควบคุมโรคติดต่อ สำนักอนามัยตามระบบเฝ้าระวังโรค รง.๕๐๖ (Reporting Criteria) ซึ่งขั้นตอนนี้จะมีปัญหาในเรื่องการรายงานไม่ครอบคลุมเกิดความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ทำให้ขั้นตอนที่เจ้าหน้าที่ระบาดวิทยาส่งข้อมูลให้เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลลงระบบฐานข้อมูลระบาดวิทยาเกิดความล่าช้าในระบบการรายงานโรค

๕.๕ แนวคิดการมีส่วนร่วม

การที่จะให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ต้องการนั้น จะต้องให้ผู้นั้นเข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำด้วย ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้นำทฤษฎีนี้มาเป็นแนวทางแก้ปัญหาโรคไข้เลือดออกเรียกว่า “ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคนและชุมชน” โดยการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกตามกระบวนการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของชุมชนในลักษณะบุคคล กลุ่มบุคคล ชมรม และองค์กร ได้แก่ การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามผล ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นการดำเนินการโดยประชาชน ชมรม องค์กรชุมชน ซึ่งส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นเพียงผู้สนับสนุนให้เกิดการดำเนินการเท่านั้น

การมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพองค์กร การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจ ความสมัครใจ สามารถตัดสินใจได้เอง การมีส่วนร่วมจะช่วยลดความขัดแย้ง เกิดความรู้สึกร่วมกัน รู้สึกเป็นเจ้าของมากขึ้น จึงจะทำให้การพัฒนาเกิดความยั่งยืน

๖.กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

จัดทำและขออนุมัติโครงการการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชนพื้นที่เขตสวนหลวงด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ดำเนินการในกลุ่มเป้าหมายประธานและรองประธานชุมชนในพื้นที่เขตสวนหลวง จำนวน ๔๕ ชุมชนรวมจำนวน ๙๐ คน ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ส่วนราชการของสำนักงานเขตสวนหลวงประกอบด้วย ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะหน่วยงานสังกัดกรุงเทพมหานครในพื้นที่เขตสวนหลวงได้แก่ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๗ และอาสาสมัครสาธารณสุข

ขั้นตอนการดำเนินการ

- ๑.จัดตั้งภาคีเครือข่ายป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชนพื้นที่เขตสวนหลวง
 - ๑.๑จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการตามโครงการ ประกอบด้วย

- ผู้อำนวยการเขตสวนหลวง	ประธานกรรมการ
- ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตสวนหลวง	รองประธานกรรมการ
- ผู้อำนวยการศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๗	รองประธานกรรมการ
- หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม	กรรมการ
- หัวหน้าฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ	กรรมการ
- หัวหน้าพยาบาลศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๗	กรรมการ
- ประธานชุมชน ๔๕ ชุมชน	กรรมการ
- หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล	กรรมการและเลขานุการ
- เจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯที่ได้รับมอบหมาย	ผู้ช่วยกรรมการและเลขานุการ

ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ ในการอำนวยความสะดวก วางแผน ให้คำปรึกษาในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ตลอดจนให้การสนับสนุนในการดำเนินงาน แก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆในการดำเนินการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี ระยะที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕) ด้านที่ ๑ มหานครปลอดภัยมิติที่ ๑.๖ ปลอดภัยคนเมือง อาหารปลอดภัย เป้าหมายที่ ๑.๖.๒ โรคติดต่อที่สำคัญในเมืองได้รับการเฝ้าระวังและควบคุมไม่ให้ระบาดไปในวงกว้าง เป้าประสงค์ที่ ๑.๖.๒.๓ พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในการควบคุมพาหะนำโรคไข้เลือดออกและ เป้าประสงค์ที่ ๑.๖.๒.๔ พัฒนาระบบกลไกการเฝ้าระวังและควบคุมโรคไข้เลือดออก

๑.๒ ประชุมชี้แจงรายละเอียดการดำเนินการโครงการแก่คณะกรรมการ

๑.๓ จัดทำหนังสือประสานงานชุมชนในพื้นที่เขตสวนหลวง เพื่อขอความร่วมมือ ส่งรายชื่อประธานและรองประธานชุมชนเข้าร่วมอบรมตามโครงการ

๑.๔ ประสานงานวิทยากรกองควบคุมโรคติดต่อเพื่อให้ความรู้เรื่องโรค ไข้เลือดออก

๑.๕ จัดอบรมประธานและรองประธานชุมชนในพื้นที่เขตสวนหลวงเรื่องโรค ไข้เลือดออกและการใช้แอปพลิเคชันไลน์ระยะเวลาอบรม ๑ วัน สถานที่ ณ ห้องประชุมชั้น ๖ สำนักงานเขต สวนหลวง มีการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม

๑.๖ มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการเพื่อวางแผนในการลงพื้นที่ติดตามงาน โดยมีการประชุม จำนวน ๒ เดือน/๑ ครั้ง เพื่อแจ้งสถานการณ์ของโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ และสร้างความ เข้าใจเกี่ยวกับการเฝ้าระวังโรคไข้เลือดออก

๒.จัดตั้งกลุ่มไลน์เครือข่ายไข้เลือดออกเขตสวนหลวง

กลุ่มไลน์มีสมาชิกเครือข่ายป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อย่างน้อยชุมชนละ ๒ คน เจ้าหน้าที่เขตจำนวน ๒ คน และเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๗ จำนวน ๒ คน

๓.ขั้นตอนการดำเนินการควบคุมโรคไข้เลือดออก

๓.๑ กำหนดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการเช็คข้อมูลผู้ป่วยในกลุ่มไลน์เครือข่าย ไข้เลือดออกเขตสวนหลวงทุกวันในเวลา ๐๘.๐๐ น. และ ๑๓.๐๐ น.

๓.๒ ประสานศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๗ เข้าสอบสวนโรคบ้านผู้ป่วยและ ตรวจสอบข้อมูลของผู้ป่วยในแบบรายงานผู้ป่วย (ร.ง.๕๐๖) จากระบบสารสนเทศทางระบาดวิทยา ของกอง ควบคุมโรคติดต่อ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร เพื่อไม่ให้ข้อมูลผู้ป่วยซ้ำจากที่ได้รับแจ้งจากกลุ่มไลน์

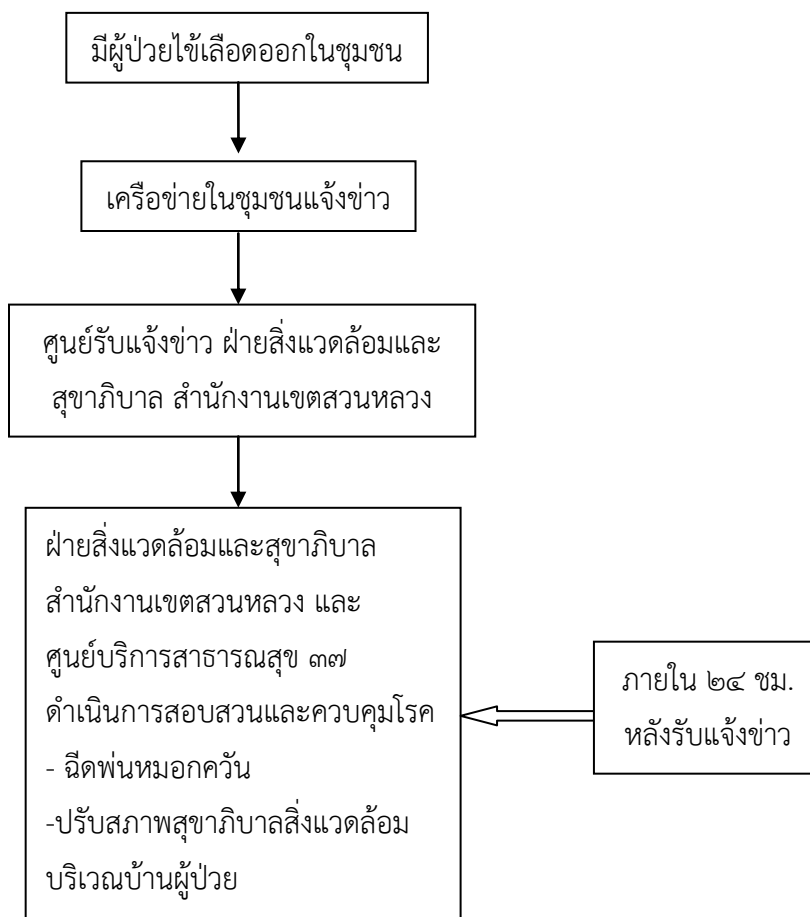
๓.๓ แจกทีมควบคุมโรคทางโทรศัพท์และทางไลน์ เพื่อเข้าดำเนินการฉีดพ่นหมอกควัน กำจัดยุง สำรวจและกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย และปรับสภาพสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมบริเวณบ้าน ผู้ป่วยภายใน ๒๔ ชั่วโมง หลังรับแจ้งจากเครือข่าย เพื่อไม่ให้เกิดการระบาดของโรคไข้เลือดออก โดยกิจกรรม ปรับสภาพสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมบริเวณบ้านผู้ป่วย ประกอบด้วย

๑) ทางกายภาพ ได้แก่ การปิดภาชนะกักเก็บน้ำด้วยฝาปิดเพื่อป้องกันไม่ให้ยุงลายเข้าไปวางไข่ อาจจะใช้ผ้ามุ้ง ฝ้ายางหรือพลาสติกปิดและมัดไว้ ภาชนะที่ยังไม่ใช้ประโยชน์ควรคว่ำคว่ำมิให้รองรับน้ำ ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้สะอาด สิ่งของเหลือใช้ เช่น กะลา กระจังควรรเผาหรือฝัง แจกกันดอกไม้สด ควรเปลี่ยนน้ำทุก ๗ วัน วิธีการเหล่านี้ต้องทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตลอดทั้งปี

๒) ทางชีวภาพ คือ การปล่อยปลากินลูกน้ำลงในภาชนะเก็บกักน้ำ เช่น โองตุ่ม ๒-๔ ตัว หมันดูแลอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง วิธีนี้ง่ายประหยัดและปลอดภัย

๓) ทางเคมี โดยใช้ทรายที่มีฟอสในภาชนะเก็บน้ำใช้ ควรใช้เฉพาะภาชนะที่ไม่สามารถปิดหรือใส่ปลากินลูกน้ำได้

๓.๔ เจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลที่ได้รับมอบหมาย รายงานผลการดำเนินการควบคุมโรคในกลุ่มไลน์ เครือข่ายไข้เลือดออกเขตสวนหลวง และผู้บริหารเขตสวนหลวงทราบ

ภาพที่ ๒ แผนผังการดำเนินการควบคุมโรคไข้เลือดออกหลังได้รับแจ้งข่าว

๘.งบประมาณ

งบประมาณที่ใช้สำหรับการดำเนินงานเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและควบคุมโรค
ไข้เลือดออกในชุมชนพื้นที่เขตสวนหลวง รายละเอียดดังนี้

๘.๑ ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมคณะกรรมการฯ จำนวน ๖ ครั้งต่อปี

- ค่าอาหารว่าง เป็นเงิน ๗,๙๕๐.- บาท

(๕๓ คน x ๒๕.- บาท x ๖ ครั้ง)

๘.๒ ค่าใช้จ่ายในการจัดอบรมประธานและรองประธานชุมชนในพื้นที่เขตสวนหลวง เรื่อง
การเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกด้วยการใช้แอปพลิเคชันไลน์และความรู้เรื่อง
ไข้เลือดออก จำนวน ๙๐ คน เจ้าหน้าที่และวิทยากร จำนวน ๕ คน รวม ๙๕ คน เป็นเงิน ๒๙,๒๐๐.- บาท

- ค่าอาหารว่างและอาหารกลางวันพร้อมเครื่องดื่ม เป็นเงิน ๑๙,๐๐๐.- บาท

(๒๐๐.- บาท x ๙๕ คน x ๑ วัน)

- ค่าสมนาคุณวิทยากร (ราชการ) เป็นเงิน ๗,๒๐๐.- บาท

(๖๐๐.- บาท x ๒ คน x ๖ ชั่วโมง x ๑ วัน)

- ค่าวัสดุอุปกรณ์ เครื่องเขียน แบบพิมพ์ เป็นเงิน ๓,๐๐๐.- บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๓๗,๑๕๐.-บาท

(สามหมื่นเจ็ดพันหนึ่งร้อยห้าสิบบาทถ้วน)

๙.แนวทางการติดตามและประเมินผล

๙.๑ ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ระดับผลผลิต (Output)

- ประธานชุมชนและรองประธานชุมชน มีความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกและการ
ปฏิบัติงานควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยใช้แอปพลิเคชันไลน์มากกว่าร้อยละ ๘๐

- เครือข่ายสังคมออนไลน์ ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากชุมชนอย่างน้อยชุมชนละ ๒ คน

ระดับผลลัพธ์ (Outcome)

- จำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในพื้นที่เขตสวนหลวงลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐

เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

๙.๒ วิธีการ/เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและการประเมินผลสำเร็จ

- แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกก่อนและหลังการอบรม

- แบบรายงานผู้ป่วย (ร.ง. ๕๐๖) จากระบบสารสนเทศทางระบาดวิทยา ของกอง

ควบคุมโรคติดต่อ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑๐.๑ กรุงเทพมหานครควรส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์การป้องกันโรคไข้เลือดออกผ่านสื่อที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย โดยเน้นให้เห็นความสำคัญของการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายซึ่งเป็นวิธีการป้องกันโรคไข้เลือดออกที่ดีที่สุด

๑๐.๒ ควรมีมาตรการในการสร้างแรงจูงใจ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสำรวจ ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายภายในบ้านของตนเองและบริเวณโดยรอบเพื่อให้การป้องกันโรคไข้เลือดออกเป็นไปอย่างยั่งยืน

๑๐.๓ ควรตั้งกลุ่มสถานพยาบาลในพื้นที่เข้ามาเป็นสมาชิกในเครือข่ายเพื่อการแจ้งข่าวผู้ป่วยไข้เลือดออกที่เข้ามารักษาในสถานพยาบาลให้เป็นไปด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

หาหมอดอทคอม “ไข้เลือดออก (Dengue hemorrhagic fever)” (ผศ.พญ.สุวรรณี วิษณุโยธิน) [ออนไลน์]
เข้าถึงได้จาก : haamor.com.เข้าถึงเมื่อ ๒๘ม.ค. ๒๕๖๒

แนวทางการควบคุมโรคไข้เลือดออก [ออนไลน์]
<https://sites.google.com/site/kokerdhealth/naewthang-kar-khwbkhum-rokh-khi-leuxd-xxk>
เข้าถึงเมื่อ ๒๘ม.ค. ๒๕๖๒

SWOT คืออะไร? จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรค) [ออนไลน์]
<https://www.im๒market.com/๒๐๑๕/๐๕/๐๘/๔๐๓>เข้าถึงเมื่อ ๒๘ม.ค. ๒๕๖๒

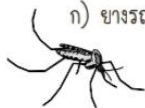
ภาคผนวก

แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกก่อนและหลังการอบรม

หากคุณคิดว่ารู้จักโรคไข้เลือดออกดีพอ... ลองทำแบบทดสอบต่อไปนี้ดูซิคะ

1. โรคไข้เลือดออกมีสัตว์ชนิดใดเป็นพาหะนำโรค	ก) ยุงก้นปล่อง	ข) ยุงลาย
2. ยุงที่เป็นพาหะนำโรค เป็นยุงเพศใด	ก) ยุงตัวผู้	ข) ยุงตัวเมีย
3. ยุงลายออกหากินในเวลาใด	ก) เวลากลางวัน	ข) เวลากลางคืน
4. ยุงลายวางไข่ในน้ำชนิดใด	ก) น้ำเน่าเสีย	ข) น้ำสะอาด
5. ลักษณะแหล่งน้ำใดที่ยุงลายวางไข่	ก) น้ำนิ่ง	ข) น้ำไหลผ่าน
6. ช่วงฤดูใดเป็นช่วงที่ไข้เลือดออกระบาดมาก	ก) ฤดูฝน	ข) ฤดูหนาว
7. ปัจจุบันมียารักษาโรคไข้เลือดออกโดยเฉพาะหรือไม่	ก) มีแล้ว	ข) ยังไม่มี
8. ผู้ป่วยไข้เลือดออกมีอาการอย่างไร	ก) มีไข้ต่ำๆ	ข) มีไข้สูง
9. ขาลดไข้ชนิดใดที่ผู้ป่วยไข้เลือดออกทานได้	ก) แอสไพริน	ข) พาราเซตามอล
10. หากผู้ป่วยมีจุดแดงขึ้นใต้ผิวหนัง ควรปฏิบัติอย่างไร	ก) เช็ดตัวแล้วให้ทานขาลดไข้	ข) รีบพาไปพบแพทย์
11. หากผู้ป่วยมีอาการมือเท้าเย็นแสดงว่า	ก) หายป่วยแล้ว	ข) มีอาการมากขึ้น
12. ควรสำรวจแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายทุกกี่วัน	ก) 7 วัน	ข) 10 วัน
13. ปลาชนิดใดสามารถใส่ไว้ในบ่อบัวเพื่อกินลูกน้ำ	ก) ปลาเข็ม ปลาเสือ	ข) ปลาสร้อย ปลาหางนกยูง
14. มีวิธีอย่างไรที่จะป้องกันไม่ให้ยุงลายวางไข่ในภาชนะกักเก็บน้ำสำหรับดื่มหรือใช้ประกอบอาหาร	ก) ฝาปิดให้มิดชิด	ข) ใส่สารกำจัดลูกน้ำ
15. สิ่งชนิดใดที่สามารถเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายได้	ก) ขารถยนต์เก่า จานรองกระถางต้นไม้	ข) ใบไม้ ท่อระบายน้ำ

ตรวจสอบความรู้

- ตอบถูก 14-15 ข้อ แสดงว่าคุณรู้จักโรคไข้เลือดออกเป็นอย่างดี พร้อมทั้งจะให้ความรู้และให้คำแนะนำแก่คนอื่นๆ
- ตอบถูก 10-13 ข้อ แสดงว่าคุณรู้จักโรคไข้เลือดออกดีพอสมควร
- ตอบถูก 6-9 ข้อ แสดงว่าคุณรู้จักโรคไข้เลือดออกบ้างเล็กน้อย
- ตอบถูกน้อยกว่า 6 ข้อ แสดงว่าคุณรู้จักโรคไข้เลือดออกน้อยมาก ควรศึกษาหาข้อมูลของโรคนี้อีกมากขึ้น

เฉลยคำตอบ

- ข้อ 1 ข. ข้อ 2 ข. ข้อ 3 ก. ข้อ 4 ข. ข้อ 5 ก. ข้อ 6 ก. ข้อ 7 ข.
 ข้อ 8 ข. ข้อ 9 ข. ข้อ 10 ข. ข้อ 11 ข. ข้อ 12 ก. ข้อ 13 ข. ข้อ 14 ก.
 ข้อ 15 ก.